

Vanja Trpin ^a

Požar pri treh čarovnicah: Učna priprava za Likovno umetnost

^a Osnovna šola Ivana Cankarja Vrhnika

Slika 1: Čarovnice se trudijo ustaviti požar.

1 Uvod

V rubriki Za učitelje bo v vsaki številki revije Požar predstavljena učna priprava na temo požara in požarne varnosti skupaj z refleksijo po izvedenem pouku. Pri tem bo uporabljeno tako imenovano problemsko učenje, saj bo za uvod v učni proces vsakič najprej predstavljeno literarno delo (pravljica, črtica, kratka zgodba, slikanica ...) ali video vsebina (dokumentarni film, risanka ...) s tematiko požara. V prispevku bo objavljena obnova obravnavane zgodbe, temu pa bodo sledile teme za pogovor z učenci in vprašanja za vodenje pogovora. Sledili bodo kratki odgovori na strokovna vprašanja za lažjo pripravo na pouk., za poglobljeno pripravo na pouk pa bo navedena dodatna literatura. V zaključku bo podan opis dejavnosti v razredu in refleksija izvedenega pouka.

Zgodba Požar pri treh čarovnicah avtorice Tinke Bačič, ki smo jo izbrali za prvi prispevek v rubriki Za učitelje, je del projekta Lahkonočnice in je v zvočnem in pisanem zapisu prosto dostopna na spletu [1]. Zato je primerna za uporabo v razredu.

Tokratni prispevek predstavlja primer učne priprave za pouk likovne umetnosti v drugi triadi, natančneje v 4. razredu osnovne šole. Za

kvalitetno izvedbo sta potrebni vsaj dve šolski uri. Zgodba in vprašanja za vodenje pogovora so primerna tudi za pouk slovenščine ali za oddelčno skupnost, ustvarjalno dejavnost pa bi bilo v tem primeru treba prilagoditi.

Glavni učni cilji s področja požarne varnosti:

- ▶ učenci spoznajo nevarnosti igranja z ognjem,
- ▶ učenci spoznajo, kako pravilno poklicati pomoč,
- ▶ učenci spoznajo, kateri materiali so gorljivi,
- ▶ učenci spoznajo nekaj ukrepov za zagotavljanje požarne varnosti v stavbah.

Glavni učni cilji s področja likovne umetnosti:

- ▶ učenci opredelijo scenski prostor,
- ▶ pri oblikovanju scenskega prostora bogatijo svojo domišljijo,
- ▶ pri delu v skupini negujejo sodelovanje z vrstniki.

Učna priprava je tokrat dostopna tudi na spletnem naslovu www.szp.si/revija-pozar/revija-pozar-stevilka-1-2023/.

2 Obnova zgodbe Požar pri treh čarovnicah

Nekega dne so se tri čarovnice igrale z vžigalicami. Ker niso bile večje ravnateljice z njimi, se je igra kmalu sprevrgla v nočno moro. Običajno so si pomagale s čarovnijo, ta dan pa so se odločile, da bodo ogenj znetile z vžigalicami. Naposled jim je le uspelo, veselo so zajahale svoje metle in nad ognjem zaplesale čarovniški ples.

Z dimnika njihove hišice je vse to opazoval črni krokar. Njemu se njihovo početje ni zdelo pametno in je pričakoval, da se ne bo dobro končalo, saj so pustile ogenj brez nadzora. Poskušal jih je opozoriti, vendar ga čarovnice niso slišale, zato se je raje kar vnaprej odpravil v bližnjo vas, da pokliče gasilce in vaščane na pomoč.

Med veselimi plesom čarovnice niso takoj opazile, da se ogenj širi po njihovi hiši. Že je dišalo po čokoladi, medu in sladkih penicah, ko so opazile, da je nekaj narobe. Začele so kričati in poskušale ogenj omejiti s čarovnijo. Žal jim ni uspelo. Ogenj je postajal še večji, plameni so spreminjali barve in nad hišico se je pojavil pravi ognjemet.

Še dobro, da je krokar odšel v vas po gasilce. Prispeli so ravno pravi čas. Poleg gasilcev so prišli tudi vaščani, da bi pomagali preprečiti najhujše. Gasilci so uspešno pogasili požar in rešili njihovo hišico, preden bi se stopila.

Čarovnicam je postalo nerodno, saj je požar izbruhnil zaradi njihove nevednosti. Obljubile so, da bodo v prihodnje bolj pazile, kadar bodo imele opravka z ognjem. V zahvalo so gasilcem in vaščanom pripravile pravo pojedino, ki pa jim ni prav teknila. Vaščani so v pogovoru predlagali, naj si zgradijo pravo hišico iz kamna. Taka hišica bo varnejša pred požarom, vetrom, snegom, vročino... Sprva predlog čarovnicam ni bil najbolj všeč, vendar so se po temeljitem premisleku le odločile zanj in skupaj s prijaznimi vaščani zgradile novo, kamnito hišico. Čarovnice še danes srečno živijo v njej.

3 Teme in vprašanja za pogovor v razredu

3.1 Tema: Gorljivost materialov

»Tako je s trdim delom in ob pomoči vaških mojstrov poleg ostankov medene hišice sčasoma zrastle nova, boljše in varnejša kamnita hiša.«

Iz česa vse gradimo hiše?

Iz opeke, betona, lesa, jekla, stekla, kamna ...

Katere stvari so v hiši?

Pohištvo, obleke, igrače, hrana, električne naprave, slike, športna oprema, zavese ...

Ali veste, katere stvari lahko zagorijo (so iz gorljivih snovi) in katere ne (so iz negorljivih snovi)?

GORI: les, blago, plastika, pena, papir...

NE GORI: steklo, železo, kamen, beton ...

Več o gorenju si lahko preberete v priložnem priročniku za izbirni predmet Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami [2], na straneh 104 – 111.

Vse hiše, ne le kamnite, morajo biti v Sloveniji zgrajene tako, da so požarno varne. S kakšnimi ukrepi poskrbimo za požarno varnost v hiši?

Vsi v zgradbi moramo poznati evakuacijsko pot in jo tudi preizkusiti v požarni vaji. Paziti moramo, da ognja (plin, sveča ...) ne puščamo brez nadzora oziroma da odstranimo vse vnetljive snovi na varno mesto. Pri načrtovanju in gradnji hiše je poskrbljeno, da je hiša dovolj trdna, da se zaradi požara ne bo podrla vsaj tako dolgo, da bodo lahko vsi ljudje prišli na varno in da bodo imeli gasilci čas za ukrepanje. Ta čas

je različno dolg za različne vrste stavb, krajši za manjše stavbe in daljši za večje stavbe z več nadstropji ali stavbe, kjer je treba uporabnikom pomagati pri evakuaciji, na primer za domove za ostarele. Pri zgodnjem zaznavanju požara pomaga dimni javljalnik tudi doma). Tudi gasilnik je pametno imeti doma, da lahko pogasimo začetni požar. V večjih stavbah so lahko vgrajeni sprinklerji. Evakuacijska pot mora biti prosta in dovolj kratka. Hiše morajo imeti tudi varno električno napeljavo in strelovode. *Podrobni ukrepi za zagotavljanje požarne varnosti v stavbah so navedeni v tehnični smernici [3]; za občutek, na kaj vse je treba biti pozoren pri zagotavljanju požarne varnosti v stavbah, si lahko pogledate naslove poglavij. Morda najdete tam še kakšno idejo za pogovor v razredu.*

3.2 Tema: Kako ravnamo, da do požara ne pride (ideja tudi za oddelčno skupnost)

»Vsak otrok ve, da vžigalice niso igrača. Čarovnic tega ni nihče naučil, zato niso vedele, da se z vžigalicami ne igra.«

Kako bi vi ravnali, če bi prižgali vžigalico?

(Nekateri odgovori učencev: Stali bi zraven/blizu ognja. Ne upamo si je še prižgati. Ne dovolijo nam prižigati vžigalice brez nadzora odrasle osebe.)

Ali se smete sami igrati z vžigalicami?

Sami vžigalic ne smemo prižigati.

Pri pripravi odgovorov na to temo vam je lahko v pomoč zgibanka URSZR: Na pomoč! Požar! [4]

Ali znate poklicati na številko 112?

Da. Ponovimo kako... [5]

Ali lahko pokličem na 112 kar tako, malo za šalo?

Ne, ker s tem kradeš čas nekemu, ki pomoč res potrebuje. Ne, ker nas ne bi jemali resno, ko bi pomoč res potrebovali. Ne, ker se to ne sme. Ne, ker sem lahko kaznovan. Ne, ker so lahko moji starši kaznovani.

3.3 Tema: Kako ravnamo ob požaru (ideja tudi za oddelčno skupnost)

»Hej, črni krokar, ne izgubljal časa, takoj moraš kaj ukreniti, sicer bo prepozno!«

Kako so ravnale čarovnice?

Nepremišljeno, otročje, čarovniško, nespretno, neodgovorno...

Kako je ravnal krokar?

Pravilno je predvidel situacijo in ravnal odgovorno.

Kako bi ravnali vi?

Najprej bi poklicali starše, če so blizu, ali sosede. Če ne bi bilo nikogar, bi poklicali gasilce na 112.

Pri pripravi daljšega odgovora sta vam lahko v pomoč zgibanki URSZR: Gašenje začetnih požarov v gospodinjstvu in Če zagori, naj se ti ven mudi. [5, 6]

3.4 Tema: Hvaležnost za prejeto pomoč (ideja tudi za pouk slovenščine in za oddelčno skupnost)

»Toplo so se zahvaljevale gasilcem in vaščanom.«
 »Črna krogarja pa so nagradile s posebej imenitnim pecivom ...«

Na kakšen način se nekemu zahvališ?

Uporabiš besedo hvala, zahvaljujem se, najlepša hvala, iskrena hvala, tisočkrat hvala ...

Kako bi se vi zahvalili gasilcem?

Verjetno najbolj s tem, da bi jim obljubili, da se z ognjem ne bomo več igrali.

Ali se ti zdi prav, da so nagradili krogarja?

Da, saj je čarovnicam rešil hišico.

Slika 2: Od leve proti desni: hišica v plamenih, poskus reševanja hišice, nova hišica.

4 Izvedba učne ure in refleksija

Po predstavljeni učni pripravi smo poučevali v 4. razredu Osnovne šole Ivana Cankarja na Vrhniki. Za temeljito obnovo zgodbe in pogovora po njej smo potrebovali tri šolske ure. Najprej sem učencem zgodbico prebrala, nato smo se o njej pogovorili, na koncu pa so naredili svoje izdelke. Pri tej dejavnosti so se učenci razdelili v skupine; vsaka skupina je iz lego kock sestavila hišico za čarovnice. Nekateri so jo izdelali v plamenih, drugi pa so oblikovali novo, tako, da bodo čarovnice v njej varne. Naši izdelki so prikazani na spremljajočih fotografijah.

Učenci so bili nad zgodbo navdušeni in presenečeni. Že med branjem zgodbe so nekateri zadrževali sapo, saj jih je bilo malce strah, kaj se bo zgodilo s hišico. Spet drugi so bili malce jezni na čarovnice, da so tako brezbržno ravnale z ognem. Vsi pa so bili na koncu srečni, saj se je kar dobro končalo za neuke čarovnice. Tema je bila nedvomno otrokom zanimiva, saj smo se o tej temi že pogovarjali, prav tako v nižjih razredih. Marsikdo je tudi že imel izkušnje z ognjem in so resnično veliko vedeli. Nekaj otrok sodeluje tudi v lokalnih gasilskih društvih in ti so nam zelo natančno predstavili svoje znanje.

Vse učne cilje smo izpolnili. Največ težav smo imeli pri sodelovanju v skupini. Nekateri otroci se namreč težko prilagodijo preostalim v skupini, vendar smo tudi to uspešno rešili.

Slika 3: Nova sodobna hišica z bazenom in lepo urejenim vrtom.

Literatura

- [1] Tinka Bačič. Požar pri treh čarovnicah, Lahkonocnice. <https://www.lahkonocnice.si/pravljice/pozar-pri-treh-carovnicah> (dostopano 10. 1. 2023)
- [2] Priročnik za izbirni predmet Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSZR/ICZR-Ig/prirocnik-izbirni-predmet.pdf> (dostopano 10. 1. 2023)
- [3] Tehnična smernica TSG-1-001: 2019 Požarna varnost v stavbah. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Graditev/TSG_1_001_2019_pozarna_varnost.pdf (dostopano 10. 1. 2023)
- [4] Na pomoč, požar! https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSZR/Publikacija/Zgibanke/na_pomoc_pozar_vsebina_za_tisk.pdf (dostopano 10. 1. 2023)
- [5] Gašenje začetnih požarov v gospodinjstvu. https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSZR/Publikacija/Zgibanke/zgibanke_gasenje_zacetnih_pozarov_v_gospodinjstvu_2013_vsebina_za_tisk.pdf (dostopano 10. 1. 2023)
- [6] Če zagori, naj se ti ven mudi. https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSZR/Publikacija/Zgibanke/zgibanke_evakuacija_2015_vsebina_za_tisk.pdf (dostopano 10. 1. 2023)